

УДК 378.141.5:378.147.71

**ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ІНТЕРАКТИВНИХ
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ
КЛІНІЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНОМУ
КОЛЕДЖІ**

Луценко Н.М.

*КЗОЗ «Куп'янський медичний коледж
імені Марії Шкарлетової»*

У статті наведено результати педагогічного експерименту, у ході якого дослідили ефективність упровадження в навчальний процес інтерактивних методів навчання при викладанні клінічних дисциплін у медичному коледжі. Найдоцільнішими для студентської аудиторії фельдшерсько-акушерського відділення є технології кооперативного та колективно-групового навчання.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, клінічні дисципліни, міждисциплінарна інтеграція

**ПОВЫШЕНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА
ПРИ ПРИМЕНЕНИИ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ КЛИНИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В
МЕДИЦИНСКОМ КОЛЛЕДЖЕ**

Луценко Н.М.

В статье приведены результаты педагогического эксперимента, в ходе которого исследовали эффективность внедрения в учебный процесс интерактивных методов обучения при преподавании клинических дисциплин в медицинском колледже. Целесообразными для студенческой аудитории фельдшерско-акушерского отделения есть технологии кооперативного и коллективно-групового обучения.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, клинические дисциплины, междисциплинарная интеграция

ENHANCING THE EFFECTIVENESS OF THE EDUCATIONAL PROCESS WITH THE USE OF INTERACTIVE METHODS IN THE TEACHING OF CLINICAL DISCIPLINES IN MEDICAL COLLEGE

Lutsenko N.M.

This article presents the results of pedagogical experiment, was examined the effectiveness of the implementation of the learning process interactive methods in teaching clinical subjects in medical college. Most appropriate for the student audience obstetrician department is the technology of cooperative and collective group learning.

Keywords: interactive teaching methods, clinical disciplines, interdisciplinary integration.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку освіти в Україні на сучасному етапі зумовили необхідність упровадження інноваційних процесів в освітній системі. Інтерактивні методи навчання є ефективним засобом формування загальних компетенцій. Сьогодні методи інтерактивного навчання активно використовуються у сучасній педагогіці. Вони висвітлені у багатьох науково-методичних посібниках, обговорюються у періодичних виданнях [1, 3, 4]. У проблемі підвищення якості освіти одним із важливих завдань є міждисциплінарна інтеграція фундаментальних і клінічних наук. Міждисциплінарна інтеграція дозволяє подолати існуюче в предметній системі навчання протиріччя між розрізненим засвоєнням знань і необхідністю їх синтезу, комплексного застосування в практиці та трудовій діяльності. З позицій сучасних вимог до змісту освіти майбутній фахівець повинен володіти вміннями і професійною мобільністю, оперативно реагувати на постійні зміни в практичній діяльності. Викладач має обирати такі форми роботи, які відповідають меті навчальної дисципліни. Поширеним стало використання інтегрованих занять, проблемного навчання, ділових ігор, тренінгів. Сучасна освіта передбачає активну участь студентів у цьому процесі, який потребує напруженої розумової праці та творчого мислення. Цього можна досягти, у більшій мірі, за допомогою впровадження інтерактивних методів навчання.

Мета – з'ясувати результативність навчально-виховного процесу при проведенні практичних занять з акушерства з використанням інтерактивних методів навчання.

Виклад основного матеріалу. Проведено педагогічний експеримент, в якому взяли участь 63 студенти фельдшерсько-акушерського відділення Куп'янського медичного коледжу ім. Марії Шкарлетової. Для експерименту обрали складний блок тем «Невідкладні стани в акушерстві» (теоретичні, практичні заняття та самостійна позааудиторна робота студентів). При проведенні дослідження застосували констатувальний та формувальний експерименти. Застосовані такі методи дослідження, як: спостереження за навчальною діяльністю під час проведення та взаємовідвідування теоретичних і практичних занять з акушерства; контроль окремих тем для збору первинної інформації з метою визначення стану викладання навчальних дисциплін у процесі підготовки фельдшерів та акушерок; аналіз отриманих відповідей; порівняння з метою виявлення позитивних та негативних сторін викладання у процесі підготовки акушерок; формулювання критеріїв ефективності запропонованої системи заходів. Серед емпіричних методів дослідження використано спостереження, експеримент, соціометричні методи (опитування, тестування, метод експериментальних оцінок), вивчення результатів діяльності, документації [2]. Контрольний експеримент включав застосування таких методів: експертних оцінок, за допомогою якого здійснювався аналіз і оцінка проведених експериментальних лекцій; аналізу, з метою визначення ефективності та результативності експериментальної лекції; обробки одержаних результатів дослідження.

Усі заняття мали чіткий методичний сценарій, у ході якого застосовувались різні методи інтерактивного навчання. Були використані такі технології кооперативного навчання: робота в парах, робота в групах, «діалог», «синтез думок», «спільний проект», «коло ідей»; технології колективно-групового навчання – обговорення проблеми в загальному колі, «мозковий штурм», Case-метод із застосуванням технології проблемного навчання, метод кооперативних груп, метод «конференцій» [1]. Особлива увага приділялась міждисциплінарній інтеграції та застосуванню елементів проблемного навчання. Під час таких занять

використані різні форми і методи контролю, серед яких – вирішення ситуаційних задач, виконання письмових завдань, заповнення структурно-логічних схем. Особливу увагу приділяли таким особливостям, як уміння провести аналіз проблемної ситуації та сформулювати аналіз; уміння обґрунтувати правильне вирішення проблеми та надати невідкладну допомогу; уміння знаходити альтернативне вирішення проблемної ситуації та бути активним при обговоренні проблеми; уміння робити висновки та їх презентувати. Крім цього на заняттях обов'язково застосовувались тести для самоконтролю, тестові завдання конструктивного типу, тестові завдання з множинним вибором. Належна увага приділялась виконанню практичних навичок, причому і тих, які мають міжпредметну та міждисциплінарну інтеграцію. Слід також зазначити, що по закінченню занять студенти проводили самооцінку. Одне із таких занять було проведено в режимі on-line для медичних коледжів Харківської області. У кабінеті доклінічної практики з акушерства та гінекології, репродуктивного здоров'я та планування сім'ї відбулось відкрите практичне заняття з дисципліни «Акушерство» в групі А-47 (І бр.) з теми «Невідкладна допомога в разі акушерських кровотеч». Заняття проводилося в режимі on-line. До нас приєднались усі медичні коледжі Харківської області. Методична мета: застосування інтерактивних методів навчання при викладанні клінічних дисциплін; різні форми і методи контролю складних тем в акушерстві; формування клінічного мислення, практичних навичок і вмінь щодо розпізнавання патологічних станів у вагітних, роділь, породіль; надання невідкладної допомоги на всіх етапах амбулаторного і стаціонарного лікування. Студенти продемонстрували якісні знання і вміння. Після заняття відбулось активне обговорення в режимі on-line, в якому взяли участь усі коледжі області і викладачі нашого коледжу. Для забезпечення якісної доклінічної підготовки молодших спеціалістів у коледжі функціонують тренажерний кабінет «Пологова зала», кабінети доклінічної практики, навчальні кабінети у жіночій консультації та при пологовому будинку, які мають повне методичне та навчально-матеріальне забезпечення, обладнані відповідно до вимог навчальних програм, мають необхідне оснащення, технічні засоби; створено електронну бібліотеку з відеоматеріалами, електронними підручниками та банком тестових завдань.

Результати дослідження показали, що інтерактивні технології навчання сприяють ефективному розвитку професійних здібностей, логічного мислення, системи загальнолюдських цінностей та загальноприйнятих норм поведінки; розвитку здатності цінувати знання та вміння користуватися ними; усвідомленню особистої відповідальності та вмінню об'єднуватися з іншими членами колективу для розв'язання спільної проблеми, розвитку здатності визнавати і поважати цінності іншої людини; формуванню навичок спілкування та співпраці з іншими членами групи, взаєморозуміння та взаємоповаги до кожної особистості; вихованню толерантності, співчуття, доброзичливості та піклування, почуття солідарності й рівності, формуванню вміння робити вільний та незалежний вибір, що ґрунтується на власних судженнях та аналізі дійсності, розумінні норм і правил поведінки. За підсумками моніторингу: загальна кількість фельдшерів – 48 студентів. З них отримали «5» – 16 осіб – 33,3%, «4» – 14 осіб – 29,2% і «3» – 18 осіб – 37,5%. Абсолютна успішність – 100%, якість знань – 62,5%, середній бал загальної оцінки – 4,0. Після циклу таких занять проведено підсумкове заняття в експериментальній групі: на «5» – 7 студентів, що склало 46,0%, на «4» – 5, тобто 34,0%, на «3» – 4 студенти або 20,0%. Абсолютна успішність – 100%, якість знань – 80%, середній бал загальної оцінки – 4,3.

В умовах інтерактивного навчання на заняттях забезпечується формування в його учасників передусім таких інтелектуальних умінь, як: аналіз, порівняння, виділення головного, а також критичне мислення та здатність приймати відповідальні рішення. Під час активного навчання студент, аналізуючи завдання дослідницького характеру, визначає потрібні для його виконання операції, послідовність дій, порівнює та визначає спільне й відмінне в способах реалізації аналогічних завдань, узагальнює способи його виконання.

На основі таких дій розвивається інтелектуальна сфера особистості. Крім того, у процесі виконання навчальних дій студентам доводиться робити певні розрахунки. Вони навчаються використовувати знання з інших предметів (тобто здійснюють міжпредметні зв'язки); мова студентів збагачується новими медичними термінами, що, у свою чергу, позитивно впливає на фаховий розвиток. Особлива цінність ін-

терактивного навчання полягає в тому, що учні навчаються ефективній роботі в колективі.

Циклова комісія з акушерства, гінекології та педіатричних дисциплін протягом навчального року контролювала проведення даного педагогічного експерименту. У ході обговорення викладачі зазначили, що застосування інтерактивних методів навчання має як позитивні, так і деякі слабкі сторони, які необхідно враховувати. Позитивні: формують інтерес до дисципліни; розвивають логічне мислення; підвищують активність студентів; сприяють кращому запам'ятовуванню матеріалу; активізують пізнавальну діяльність студентів; підвищують результативність запам'ятовування і розуміння матеріалу; створюють позитивну мотивацію до навчання. Недоліки: для використання інтерактивних методів навчання потрібна тривала підготовка; якщо їх невміло або дуже часто використовувати, то вони втрачають новизну, зменшують зацікавленість студентів; викладач і студенти знаходяться в постійному емоційно-психологічному напруженні; не всі студенти володіють культурою ведення дискусії, диспуту, круглого столу. Зазначені методи ґрунтуються на принципах групової праці, змагальності, максимальної знятості кожного та необмеженої перспективи творчої діяльності. Комісія відзначає, що переважна більшість студентів експериментальної групи має високий рівень теоретичної підготовки, здійснює правильний вибір діагностичної та лікувальної тактики.

ВИСНОВКИ: 1. Проведено педагогічний експеримент, у ході якого дослідили ефективність упровадження в навчальний процес інтерактивних методів навчання при викладанні клінічних дисциплін. Найдоцільнішими для студентської аудиторії фельдшерсько-акушерського відділення є технології кооперативного та колективно-групового навчання. 2. Якісна успішність студентів експериментальних груп вища на 0,3, ніж у студентів контрольних груп. Динаміка середнього балу оцінювання груп, що навчалися з використанням інтерактивних методів навчання, поступово зростала від теми до теми. У результаті проведення таких занять у студентів підвищується самооцінка, зростає інтерес до виконання практичних навичок, з'являється командний дух. 3. Використання інтерактивних методів на практичних заняттях підвищує ефективність самостійної роботи

студентів, що сприяє індивідуалізації процесу навчання, активізації роботи та системності навчання студентів. 4. Розроблені пропозиції щодо подолання складностей при застосуванні інтерактивних методів навчання, які дозволяють удосконалити форми контролю за якістю знань з практичного навчання, оволодінням практичними навичками. 5. Застосування інтерактивних методів навчання сприяє підвищенню якості педагогічної майстерності викладачів, підготовці документації, спеціальних комплексів навчально-методичного забезпечення дисциплін, розробці методичних сценаріїв для проведення занять, вивченню передового педагогічного досвіду.

Таким чином, застосування інтерактивних методів навчання під час викладання клінічних дисциплін у медичному коледжі дозволяє підвищити результативність навчально-виховного процесу, а також позитивно впливає на рівень науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу, який ми і плануємо з'ясувати у новому навчальному році.

Перспективи подальших досліджень. З'ясувати, як змінюється рівень науково-методичного супроводу навчально-виховного процесу при застосуванні інтерактивних методів навчання під час викладання клінічних дисциплін у медичному коледжі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібн. / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
2. Прошак О.Ю. Моніторинг як складова управлінської діяльності / Прошак О.Ю., Козубняк В.Р. // Розробка моделей організації управління освітою на місцевому рівні: національний та зарубіжний досвід : навчально-методичний посібник. – К., 2007. – С. 134–153.
3. Джерело педагогічної майстерності. Підготовка та аналіз сучасного уроку : Наук.-метод.журнал. – Випуск № 2 (40). – Харків: ХОНМІБО, 2008. – 160 с.
4. Ситуационный анализ, или анатомия кейс-метода : научн.-метод. рек. / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – Киев : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.